

גם במחשבה, ורק לגבי קטורת עצמה הביאה הגמ' לעיל ראייה שמזה שהיא נפסלת בטבול יום ובלילה נפסלת גם במחשבה (רש"י ע"פ השיח יצחק, וכע"ז בתוס', וראה עוד תוס' ישנים). ויש שאינם גורסים 'תיקו', אלא גם הספק הזה נפשט מהברייתא שאומרת שגחלים נפסלים בטבול יום ובלילה (ורבנו חננאל, ליקוטי הלכות בזבח תודה בדעת הרמב"ם עבודת יום הכיפורים ה, כז).

הוֹלְכָה בְּשִׂמְאֵל מָהוּ, והספק הוא רק על הולכה, אולם קבלה וזריקה בשמאל פסולות, כיון שנאמר בהן כהונה, ובכל מקום שנאמר כהונה צריך לעשות דוקא בימין, ורק בהולכה שלא כתובה בפירוש, מסתפקת הגמ' האם הולכה בשמאל פסולה. ואף שהולכה בכלל קבלה היא [כמבואר בגמ' בחגיגה (יא, א)] וקבלה בשמאל פסולה, מכל מקום כיון שלא נכתבה בפירוש יתכן שהיא כשירה (רש"י). ויש שפירש, שהספק הוא האם לומדים הולכת הדם מהולכת הכף ביים הכיפורים שכשרה בשמאל, או שאין ללומדן זו מזו, כיון שבהולכת הכף אין אפשרות אחרת [כמבואר לעיל (מז, א)], וכיון שהולכת הדם בכלל קבלה היא, כשם שקבלה בשמאל פסולה כך הולכת הדם פסולה (תוס', ע"פ ביאור השיח יצחק).

אָמַר לְהוּ רַב שֵׁשֶׁת תְּנִיתוּהוּ וְכוּ', וְאֵת הַכֶּף בְּשִׂמְאֵלוֹ, ואף שביים הכיפורים אין אפשרות להוליך בימין כמבואר לעיל (מז, א), סבר רב ששת שאם הולכה בשמאל פסולה, לא היו מוליכים בשמאל (להם משנה עבודת יום הכיפורים ד, א, וראה ביאורו לעיל מז, א ד"ה אשכחן בשם הגר"ש אלישיב, שאם אי אפשר היה להוליך בכף היו נותנים את המחתה על גבי הקטורת אף שאין זה ראוי, כמבואר שם).

הוֹלְכָה דָּלָא מַעֲכָבָא כְּפָרָה, כיון שאין כפרה אלא בדם, וקרבת שלא הוקטרו אימוריו כשר (רש"י). ועוד, שיכול להפשיט את העור ולנתח את הבשר סמוך למזבח, או שיעמדו כהנים רבים זה לצד זה, ויעבירו את האברים מזה לזה ללא הולכה כלל (רש"י מנחות י, א ד"ה ומשני; רבינו אליקים, וראה ח' רבי אריה לייב מאלין ב, ח, מדוע רש"י הוצרך לשני טעמים).

חֵישָׁב כְּחֵתִית נְחָלִים מָהוּ - חשב בשעת חתיית גחלים להקטיר עליהן את הקטורת חוץ לזמנו או חוץ למקומו, והנדון הוא האם הקטורת נפסלת במחשבה שחשב בשעת חתיית הגחלים, אולם הגחלים עצמן ודאי שנפסלות במחשבה, שהרי חתייתן עבודה היא, ושנינו לעיל (ע"א) שכל דבר שנפסל בטבול יום ובלילה נפסל במחשבה, והגחלים נפסלות בטבול יום ובלילה (רש"י בפי' הראשון, ע"פ שיח יצחק וליקוטי הלכות בזבח תודה). ואף שחתיית הגחלים לפני חפינה היא [כמבואר במשניות לעיל (מג, ב, ו-מז, א)], ואם כן בשעה שחותרה בגחלים עדיין אין קטורת שיכולה להיפסל במחשבה, שהרי יכול לחפון איזה קטורת שירצה, מכל מקום ספק הגמ' הוא כשהקדים את חפינת הקטורת לחתיית הגחלים, ואף שבעבודת יום הכיפורים הסדר מעכב ואם הקדים עבודה לחברתה לא עשה כלום [כמבואר לקמן (ס, א)], מכל מקום כיון שחתיית הגחלים היא רק מכשירי מצוה, אין הסדר מעכב בה (אגודת אזור חפינה טו).

ויש מפרשים, שהספק הוא על הגחלים עצמן, האם חתייתן עבודה היא שמחשבה פוסלת בה, או שאינה עבודה ואין מחשבה פוסלת בה (רש"י בפי' השני; ליקוטי הלכות בזבח תודה, בדעת הרמב"ם), אבל הקטורת ודאי לא נפסלה, ויכול להקטירה על גחלים אחרים (ליקוטי הלכות בזבח תודה).

תֵּיקוּ, ואף שבברייתא לעיל (ע"א) אמרו, שגחלים נפסלים בטבול יום, והגמ' מסיקה שכל דבר שנפסל בטבול יום ובלילה נפסל גם במחשבה, מכל מקום אין לפשוט מברייתא זו את הספק של הגמ' לגבי חתיית גחלים, כיון שהספק הוא האם מחשבה בשעת חתיית הגחלים פוסלת גם את הקטורת, ולזה אין ראייה מהברייתא (שיח יצחק, ע"פ הביאור הראשון המובא לעיל ד"ה חישב). וגם למפרשים (שם) שסוברים שספק הגמ' הוא האם הגחלים בעצמם נפסלים במחשבה, אין להביא ראייה מברייתא זו, כיון שכל הספק הוא שמא מחשבה פוסלת רק בשעה שעוסק בקטורת עצמה ולא בגחלים, ולכן אף שהם נפסלים בלינה אין זה ראייה שהם נפסלים

המשך מעמוד קודם

ח' הגר"ח [סטנסייל] בדעת הרמב"ם עבודת יום הכיפורים ה, כז), וממה שקטורת נפסלת בטבול יום ובלילה מוכח שחפינה עבודה היא, שהרי קודם חפינה אינה נפסלת בלינה אף שהיא מונחת בכלי שרת [כמבואר בגמ' בשבועות (יא, א)], והברייתא שאומרת שקטורת נפסלת בלינה מדברת לאחר חפינה, ומוכח שחפינה היא עבודה חשובה שמקדשת את הקטורת בקדושת קרבן, ולכן מחשבה בשעת חפינה פוסלת את הקטורת (ח' הגר"ח שם, וכע"ז בחזו"א זבחים ט, טו).

קָא סָלְקָא דְעֵתָךְ וְכוּ', וּמְדַלִּינָה פְסָלָה פְסָלָה נְמֵי מַחֲשָׁבָה, אולם אין זה מוכרח, שהרי מבואר בגמ' בזבחים (קד, ב) שפרים הנשרפים נפסלים בלינה ואינם נפסלים במחשבה (תוס' ר"ד; תוס' ישנים). ויש מפרשים, שבפרים הנשרפים אין מחשבה פוסלת כיון שאין שם אכילת מזבח, אבל במקום שיש אכילת מזבח, אם לינה פוסלת ודאי שמחשבה פוסלת (תוס' רא"ש בת"י השני; תוס' להלן ע"ב ד"ה חישב).

היא קבלת הדם, הרי אם נשפך הדם מהכלי כשר (ליקוטי הלכות זבח תודה, וראה שם, שלביאור הראשון יתכן שגם לאחר שנתן לכלי פסול).

חֵישָׁב כְּחֵתִית קְטוֹרֶת מָהוּ - וצדדי הספק הם, האם הקטורת קדושה בקדושת הגוף ולכן היא נפסלת במחשבה, או שאינה קדושה בקדושת הגוף ואינה נפסלת במחשבה, ופשטו את הספק מהברייתא שאומרת שהיא נפסלת בטבול יום ובלילה, אולם גם לפי הצד שאין בה קדושת הגוף, ודאי שההקטרה עצמה מקדשת אותה בקדושת הגוף, שלא יתכן שמקטירים קטורת שאינה קדושה בקדושת הגוף (מקדש דוד קדשים ג, ח, ע"פ רש"י ד"ה קס"ד).

ויש מפרשים, שהספק של הגמ' הוא האם עבודת החפינה דומה לקמיצה ואפשר לפגל בה, או שאינה דומה לקמיצה ואי אפשר לפגל בה, והחילוק בין קמיצה לחפינה, שהקמיצה מפרידה חלק גבוה מחלק הדיוט, וחפינה אינה מפרידה חלק גבוה מחלק הדיוט, אבל בהולכה ובהקטרה של הקטורת ודאי שיש פיגול (תוס';